Anexa nr.4

Evoluția istorică a Municipiului Dej

Municipiul Dej este puternic ancorat în istoria Transilvaniei și a României, prin descoperirile arheologice efectuate în timp, din epoca pietrei până în antichitate iar apoi până în zilele noastre, traversând evul mediu marcat de numeroase evenimente istorice importante și ilustrate prin monumente arhitecturale cu care orașul se mândrește.

Dejul a deținut un important rol din punct de vedere administrativ, fiind reședință de județ, după cum urmează:

- între anii, 1166 - 1197 - Dejul devine reședința județului Solnoc, 1197 - 1876 - Dejul devine reședința județului Solnoc Inferior, 1876 - 1925 - Dejul devine reședința județului Solnoc Dăbâca, 1925 - 1950 - Dejul devine reședința județului Someș,

-1950-1968 - Dejul devine reședința raionului Dej din cadrul regiunii Cluj. Poziția Dejului în ierarhia urbana națională: în 1912 - locul 46, 1930 - locul 47, 1948 – locul 50, 1966 - locul 45, 1985 - locul 56, 1990 - locul 56.

(2)Din punct de vedere al atestării documentare, se evidențiază următoarele repere istorice și descoperiri arheologice:

- în zona, primele dovezi de locuire datează din epoca paleoliticul târziu, mezolitic și neolitic (6000-3900 i.Ch.), epoca bronzului (2500-1150 i.Ch.), epoca fierului (1150 i.Ch- 100 d.Ch);
- în perioada romană s-au construit două cetăți în perimetrul orașului: una pe Dealul Florilor, iar cealaltă pe Dealul Huhui din Ocna Dej;
- în urma unei descoperiri recente se poate confirma existenta unei așezări romane chiar pe actualul teritoriu al orașului;
- s-au găsit pilonii podului roman de peste Someș iar sub Dealul Florilor o porțiune din drumul ce se ramifica spre castrele de la Cășeiu și Ilișua.

- obiecte și vase din perioada formării poporului roman;
- la Ocna Dejului este descoperită o urmă de fortificație de refugiu pentru populație și un punct de pază pentru salinele de aici.
- 1214 este anul primei mențiuni documentare a localității Dees, când Dejul este cunoscut ca loc de exploatare și îmbarcare a sării;
- 1284 - Dejul este menționat cu denumirea Villa Deeswaar;
- începând cu secolul XIV, orașul devine un important centru politico-administrativ, minier, meșteșugăresc și comercial;
- înființarea unui gimnaziu unitarian în anul 1568;
- 1668 - Dejul a fost ridicat la rang de oraș nobil;
- înființarea unei școli susținută de comunitatea sașilor, in anul1712;
- în 1868, Dejul devine unul dintre centrele politice românești;
- la sfârșitul sec. al XIX-lea Dejul începe să capete aspectul unui oraș modern prin construirea unor edificii;
- 1968 - Dejul este declarat municipiu;
- 1980 - localitatea componenta Peștera s-a desființat prin depopulare;

Aspectul general al municipiului Dej este cel al orașelor de cetate transilvănene. În centrul orașului, într-o piață aproape dreptunghiulară, se află biserica în stil gotic, cu un turn înalt și patru turnulețe. Spre acest centru converg principalele accese în oraș. Orașul propriu-zis s-a organizat pe platforma deschisa între cele trei dealuri: Mulatău, Cocoșului și Florilor, urcând pe versanții lor pana la cota de 310 m. Cartierul Ocna Dej, construit pe versanții abrupți ce străjuiesc pârâul Sărat, este legat de Dej prin strada Mihai Viteazu, care delimitează Dealul Mulatău de Dealul Cocoșului. Datorită configurației terenului, din centrul orașului s-au întins străzi lungi (3 - 5 km), formând tentacule mai mult sau mai puțin construite.

De-a lungul timpului a apărut cu diverse denumiri: *Deeswar* (1261), *Deswar* (1315), *Des* (1406), *Dees, Desh, Desch* (1601). Românii întotdeauna l-au numit *Dej*.

Localitatea Dej a evoluat de la stadiul de sat la cel de târg și apoi la cel de oraș, fiind favorizat de zăcămintele de sare de aici, de așezarea la intersecția de drumuri și a Someșului navigabil în Evul Mediu.

ht